

שערותיה נכפפות. עיניה שורות

סימני הפרה האדומה לא נועדו לפרה גרידא, הם באו לתאר מצב נורמלי של יהודי שחוזה טעם של עבודת השם. כי אחרי שהעול ישב פעם אחת על לבו, שוב לא יוכל לברוח מהתשוקה הכמוסה

נתחיל בשאלה הנודעת –

כל מצוה מתרי"ג המצוות היא חוק של התורה הקדושה, מדוע איפוא התייחדה מצוות טהרת פרה אדומה, בכך שעליה במיוחד נכתב זאת חוקת 'התורה', במקום זאת חוקת 'הפרה'? כלום שאר החוקים והמצוות אינם חוקי 'התורה'!?

ונרחיב. כל מצוות התורה אחוזות וקשורות זו בזו, כולם נותנים רשות זה לזה ומקבלים רשות זה מזה. אין מצוה אחת העומדת בדד בפני עצמה, אלא משובצת ושורה היא בתוך כל תרי"ג המצוות.

זאת אשר תיקנו לנו רבותינו לומר לפני קיום מצוה, נוסח 'לשם יחוד', 'עם כל המצוות הכלולות בה', כי כל מצוה מהתרי"ג, איננה מצוה בודדת, אלא אחוזה וקשורה עם חברותיה. **ולאחר** היסוד הזה, הבנו נדבך נוסף. כל מצוה שהיא, לא ללמד על עצמה בלבד יצאה, כי אם ללמד על הכלל יצאה. להורות על כל הקומה, להאיר את כל החלקים השייכים ממנה במקומות אחרים, כי זאת חוקת 'התורה', זאת חוקה שמשליכה על כל התורה.

כלומר, מצוות פרה אדומה, לא מורה ומדריכה את המצווה הזו בלבד, אלא על שאר המצוות והחוקים. אבל אז נשוב ונשאל ביתר שאת, למה בחר הכתוב דווקא במצוות פרה אדומה, לומר עליה שהיא שייכת לכל התורה כולה, ובמה יצאה מצווה זו מחברותיה.

דכולה בה

שישה שמות יש לו לאריה, כך למדנו במסכת סנהדרין (צה.). ארי, כפיר, לבאי, ליש, שחל ושחין.

מדוע זה משנה לרבותינו ללמד אותנו מה השמות של האריה? כתב המהרש"א שיש כאן נפקא מינה למקח וממכר. כלומר, כשאדם מסכם על רכישת 'שחל', הוא מתכוון לאריה, וזה אותו דבר ואי אפשר למסור לו דבר אחר, אלא רק אריה.

רבישת אריה, היא לא דבר שגרתי, כמוכן. ברוב הפעמים יש גם איסור למכור אריות וזו הלכה בשולחן ערוך (יו"ד קנא, ה) שלא מוכרים לנכרי ולא לישראל החשוד למכור לנכרי, ולא לישראל לסמים, שום דבר שיש בו נזק לרבים, ובכלל זה גם אריות או כלבים נושכים, או כלי זין.

אז למתי כן הועיל הדין ששחין הוא אריה? למקרים מאוד מסוימים, בהם ישראל שרויים בין עובדי כוכבים והמלכות צריכה את האריות להגנה על התושבים (שם בסעיף ו').

ועדיין, ברור הדבר כי עסקאות מכר של אריות, הן נדירות ביותר. מעטים האנשים, אם בכלל, שיגדלו גורי אריות לצורך מכירה.

וכאשר מתרחש כזה מכר, ברור כי לרגל נדירות המאורע, הרי שיפורט המכר באר היטב. גם אם יש חילוקי דעות, זה לא בזהות המוצר הנמכר, כי אם בפרטים אחרים הקשורים עמו.

מתי יכול לבוא לבית הדין מקרה בו שני אנשים מחזיקים באריה ואומרים כולו שלי? אחת לשישים או לשבעים שנה, אם לא למאה ולמאתיים שנה. אך גם על זה יש גילוי בתורה הקדושה, הפוך והפוך בה דכולא בה.

ומינה נילף שלכל מקרה ממאורעות העולם, גם הנידחים ביותר, יש גילוי בדיני התורה הקדושה כיצד יש לנהוג.

סימנים דאורייתא

שני סימנים הטביע הבורא בכל פרה, סימנים שנמסרו לרבותינו ונועדו לוודא שלא עלה עליה עול מעולם. שני שערות יש בה, אם ניתן עליה עול, השערות נכפפות, ועיניה שהיו מביטות נכחן, מתחילות לפזול ('עיניה שורות', בלשון חז"ל).

ולא רק בפרה האדומה יש סימנים, אלא בכל פרה ופרה שגולדת, בכל הגוונים ובכל המינים, לכולם יש הוכחה שלא עלה עליה עול. כדי שרבותינו יוכלו להיווכח ולהבחין בשעת אמת, האם הפרה האדומה נשאה עול או לא.

נכתב ונערך ע"י הרב אביאל חיים חורי שליט"א

בכל ענייני הגיליון – 054-854-4298 לקבלת השיחה בדוא"ל: 8544298@gmail.com

מדוע צריך סימנים? למה לא נסמוך על הרועה שישמור על פרה כזו שנולדה בעדרו, יגונן עליה מכל משמר כדי שלא תיפסל למהרת עם ישראל, כמו כל דיני עד אחד נאמן באיסורין!

הלא בדיני שחיטה, איננו חוששים שמא נקב יש בגרירת הבהמה, אין חשש שמא חיתוך הסכין יקלע בדיוק במקום הנקב ואז לא נדע לעולם שמא נקובת הושט היא.

אין חשש כזה, כי הולכים אחר הרוב (חולץ יא:) ולרוב הבהמות אין נקב במקום השחיטה.

שמא נחשוש לרועה שיטעה ויניח את כליו על גב הבהמה באקראי, אפשר למצוא דרך שתניח את דעתנו מחששות כאלה, כמו שיש תוכנית סדורה איך לגדל ילדים שלא יטמאו בטומאת קבר התהום עד שיוכלו להזות אפר פרה אדומה (משנה פרה פ"ג, מ"ב).

מדוע צריך את הסימנים הללו?

נפשט עוד יותר. בכל ימות המשכן והמקדש, כל אותם אלף ושלוש מאות שנה, היו להם לישראל עשר פרות אדומות. לא יותר. פעם במאה וארבעים שנה, מעלה מטה, נולדת פרה אדומה.

בפרק הזמן הזה נולדות עוד עשרות מיליארדים של פרות, שאינן אדומות. הפרה האדומה היא אפילו לא נמדדת כשבריר של פרומיל מתוך העדרים העצומים שנולדים בכל עת. עבור אחת כזו צריך שכל הפרות בעולם יקבלו את הסימנים במבע בריאתם?! וגם אם צריך סימן – נוסף וגשאל – למה שני סימנים, ולא סימן אחד?

איננו דורשים במעשה בראשית, איננו חוקרים אחר סתרי הבריאה. אבל מאחר וכך הוקבעו הסימנים, ודאי שנאמר לנו כאן לימוד לדורות.

ואת הלימוד הזה אנחנו מבקשים.

ותכל על מפני שמן

הוא אשר אמרנו, כל מצווה אחוזה בכל המצוות האחרות, ולהורות נתן.

אפשר לפגוש שני אנשים, אחים תאומים. האחד התחנך עם עול, והשני ללא עול. גם כעבור שלושים שנה, העול ניכר בהילוכו והתנהגותו.

כל זמן שלא עלה העול, השערות זקופות. משניתן העול – גם פעם אחת ויחידה – שוב אין השערות זקופות. זו בדיוק המטרה של

העול, וטוב לגבר כי ישא עול בנעוריו. כי העול שניתן על האדם, מעצב את דפוס חייו ומרסן את רוחו, לכל החיים. הוא ניכר בכל פעולותיו.

אדם מחליט איזה עול ניתן על ראשו, לאיזו עבדות ישעבד את גופו ונפשו. כי יש את עול העולם וחשבונותיו, יש את הסחף החברתי שמכתיב לאדם מה ללבוש ולהיכן ללכת, ויש עול שבו האדם מעמל ומרגיל את שכלו לדעת מה חובת האדם בעולמו.

העול הזה ניכר. 'ויצאו כל עדת בני ישראל מלפני משה', ניכר הדבר מהיכן יצאו, ראו שהציאה הייתה מלפני משה. ומשה עצמו, לעיני כל ישראל קרן עור פניו, כולם יכלו לראות שהתעסק בלוחות וכעת פניו קורנים, כי העול על האדם מוקרן, ניכר, זה טבעו של עול.

רגע אחד העול על הצוואר, וכבר כל החיים משתנים. לעולם לא ישוב לכפי שהיה!

עול בכל רגע

הסימן השני הוא השלמה לראשון. 'כל זמן שלא עלה עליה עול, עיניה שוות. משעלה עליה עול, עיניה שורות והיא מסתכלת ופוזלת'.

מרגע שיש עול, היא תחפש אותו, עיניה יתרוצצו מהכא להתם, תפקע ממנה הפסיכיות האדישה, יש כאן עול!

יהודי במהותו הוא הולך מחיל אל חיל. מרגע שחש את טעמה של עבודת השם, שוב אינו יכול לשבת בניחותא ולהתבטל סתם כך, תמיד יציק ויפריע לו, במעמקי הלב, בכוחותיו הקהים והלא מורגשים, ירגיש אי נוחות מההפקרות, ומאידך ירגיש סיפוק והנאה מעמלה של תורה.

כי כך כינה הפייט את כנסת ישראל (בהושענות נוסח אשכנז, 'אום אני חומה'), ברה כחמה, דמתה לתמר, חבוקה ורבוקה כך. והיא גם 'מועצנת עלך'. אין כאן לשון עבר, היא כעת טוענת את עולו של יוצרה. מעמיסה את העול בכל רגע, האם זה מספיק עול? אני יכולה להתקדם? אני יכולה לקחת על עצמי עוד מדרגה?

זאת חוקת התורה. לא באנו ללמוד על פרה אדומה גרידא, אלא את כל קומת האדם למדנו.

היום אנחנו מנועים מלהשיג את המהרה של הפרה האדומה, אבל עד היום אפשר לקיים את המצוה הזו, כי כל העוסק בתורת חמאת – ופרה זו, חמאת היא (פרה"פ"ב) – מעלה עליו הכתוב כאילו הקריב חמאת (מנחות ק).

להצלחת

הר"ר משה בן יוכבד שליט"א
ברוחניות ובגשמיות

נודב ע"י

הרב שמואל אלימלך שליט"א
מודיעין עילית
לכבוד הולדת בנו בשעט"מ
שיזכה לגדול לתורה ויראה